

YAYIN NO: 681

II. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri Cilt: I

Editör: Prof. Dr. Fethi Gedikli

ISBN 978-605-152-469-6

1. BASKI - İSTANBUL, ARALIK 2016

© **ON İKİ LEVHA YAYINCILIK A. Ş.**

Adres : Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sokak No: 6A Şişli / İSTANBUL

Telefon : (212) 343 09 02

Faks : (212) 224 40 06

Web : www.onikilevha.com.tr

E-Posta : bilgi@onikilevha.com.tr

Baskı/Cilt Birlik Fotokopi Baskı Ozalit ve Büro Malz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Yıldız Mah. Çırağan Cad. No: 5 1 Nolu Mağaza
Beşiktaş / İstanbul
Tel: (212) 269 30 00
Sertifika No: 20179

Kongre Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Ahmet Mumcu	Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Halil Cin	Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Gülnihal Bozkurt	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Mehmet Akif Aydın	İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Ahmet Akgündüz	Rotterdam İslâm Üniversitesi
Prof. Dr. Sevgi Gül Akyılmaz	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Ahmet Bilgin	Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Mehmet Akman	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Ekrem Buğra Ekinci	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Mustafa Avcı	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Osman Kaşıkçı	Fatih Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. M. Macit Kenanoğlu	İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Ayhan Ceylan	İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Fikret Karcic	Saraybosna Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Mehman Damirli	Odessa National Law Academy
Prof. Dr. Muhammed Harb	Kahire Aynü's-Şems Üni., Sabahattin Zaim Üni.
Prof. Dr. Dalibor Cepulo	University of Zagreb Faculty of Law
Doç. Dr. Xayyam İsmayılov	Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Şolpan Osmanova	L.N.Gumilyov Eurasian National University
Doç. Dr. Besa Arifi	South East European University Law Faculty
Doç. Dr. Sc. Mirela Krešić	University of Zagreb Faculty of Law
Yrd. Doç. Dr. Gottfried Plagemann	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Himmet Taşkömür	NELC – Harvard University
Dr. Nurlan İsmayılov	Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi

Kongre Yürütme Kurulu

Prof. Dr. Fethi Gedikli	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Cihan Osmanağaoğlu - Karahasanoğlu	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Ebru Kayabaş	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Sevgi Kayak	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Abdullah İslamoğlu	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ar. Gör. Ali Adem Yörük	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ar. Gör. M. Esad Kalıpçı	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ar. Gör. Esra Çetinkaya	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ÖNSÖZ

13-14 Mayıs 2016 günlerinde İstanbul Üniversitesinde toplanan Uluslararası II. Türk Hukuk Tarihi Kongresinin bildirimlerini yayımlama safhasına gelmek mutluluk vericidir. Bu eser ile ülkemizde Türk Hukuk tarihi önemli bir olgunluk evresine girdiğini ispat etmiş olmaktadır. Türk hukuk tarihi araştırmacılarının, bu ve bundan evvelki kongreye katılanlarla içte ve dıştaki meslektaşlarıyla yararlı bir alış veriş ilişkisi kurduğunu düşünüyorum. Önceki kongrenin bildiri kitabı *I. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri* başlığıyla XII Levha Yayıncılık tarafından basılmıştı (İstanbul Mayıs 2014, 667 s.). Şimdi ona ikincisini de eklemekteyiz.

Organizasyon her zaman büyük fedakârlık isteyen ve şahsi kazanımın yanı sıra daha çok ortak kazanma neticesini veren bir iştir. Bu sebeple, böyle ortak bir yarara imkân veren söz konusu kongrenin toplanmasında emeği geçen Kongre Bilim-Danışma Kurulu, Kongre Düzenleme Kurulu, Kongre Yayın Kurulu üyelerine, Anabilim Dalı mensuplarımızın hepsine burada tekrar teşekkür ederim. Bu kongre bildirimleri kitabının meydana gelmesinde Ana Bilim Dalı mensuplarımız Doç. Dr. Cihan OSMANAĞAOĞLU KARAHASANOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Ebru KAYABAŞ, Yrd. Doç. Dr. Abdullah İSLAMOĞLU, Ar. Gör. Dr. Ali Adem YÖRÜK, Ar. Gör. Mahmud Esad KALIPÇI ve bilhassa Ar. Gör. Esra ÇETİNKAYA gelen tebliğleri toplayıp teknik işlemlerini yaparak özverili bir çalışma gerçekleştirdiler. Doğuş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı Ar. Gör. Cihan TÜRKER açış konuşmaları bandının çözümü yaptı, kendisine de katkısı için müteşekkirim.

Her zaman çalışmalarımızda bizi destekleyen Üniversitemiz Rektörü Prof. Dr. Mahmut AK'a ve Fakültemiz Dekanı Prof. Dr. Adem SÖZÜER'e, Kongremize katılıp açış konuşmaları yaparak bizi şerefliendiren hukuk tarihçiliğimizin önde gelenlerinden Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet MUMCU'ya ve hocaların hocası Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. M. Akif AYDIN'a, elbette yurt içinden ve dışından kongreye katılarak, tebliğlerini göndererek bu eserin ortaya çıkmasını sağlayan bütün katılımcılarımıza ve çalışmalarımızı kısa zamanda basan XII Levha Yayıncılığın sahibi zarif insan Erol ÖZ'e, XII Levhanın bütün mensuplarına teşekkür etmek bir borçtur.

Yeni bir Uluslararası Hukuk Tarihi Kongresinde buluşmak arzu ve temennisiyle Türk Hukuk Tarihi sahasına ve umumi olarak hukuk tarihine katkılar getireceğine inandığımız kongre kitabının, ilim insanlarından hak ettiği ilgiyi devşireceği umudunu dile getirmek isterim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
TURCO-SLAVICA -I-: ORTAK SLAV ZAKON 'KANUN' KELİMESİNİN KÖKLERİ HAKKINDA.....	1
<i>Osman KARATAY</i>	
TÜRKÇEDE VERGİYLE İLGİLİ SÖZ OCAKLARI ve KÖKENLERİ	11
<i>Yusuf GEDİKLİ</i>	
KAFKAS TOPLUMLARININ ADET HUKUKUNDA "ATALIK" MÜESSESESİ.....	21
<i>Ali ASKER / Hakim AZİZ</i>	
İKİ BELGE İŞİĞİNDA ANADOLU SELÇUKLULARDA NOTERLİK İŞLEMLERİ.....	31
<i>İbrahim ÜLKER</i>	
OSMANLIDAN CUMHURİYETE NOTERLİĞİN GELİŞİMİ	49
<i>Seda ÖRSTEN ESİRGEN</i>	
1815 NUMARALI TRABZON ŞER'İYE SİCİLİ'NDEKİ ÜÇ KAYIT İŞİĞİNDA OSMANLI HUKUKUNDA EVLATLIK VE KORUYUCU AİLELİK ÜZERİNE BİR İNCELEME	87
<i>Ali TURAN</i>	

OSMANLI DEVLETİ'NDE İSLAM MIRAS HUKUKUNA UYMAZAN TEREKE PAYLAŞIMLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA.....	115
<i>Adem ÇAKIR</i>	
MİRAS HUKUKUNDA SULH SÖZLEŞMESİ: ÜSKÜDAR ve BURSA ÖRNEĞİ (1501-1558).....	139
<i>Esra ÇETİNKAYA</i>	
FRAŞERLİ MEHDİ'YE GÖRE MANEVİ ŞAHISLAR ve TABİİYETLERİ MESELESİ	161
<i>Mehmet CANATAR</i>	
OSMANLI DEVLETİ'NDE MÜLKİYET HAKLARI VE MÜLKİYET İLİŞKİLERİ ÇERÇEVESİNDE KADININ HUKUKİ STATÜSÜ	195
<i>Gül AKYILMAZ</i>	
OSMANLI DEVLETİ'NDE KADINLARIN HAK ARAMA KÜLTÜRÜ.....	291
<i>Ensar KÖSE</i>	
HUKUK-I AİLE KARARNAMESİ'NDE KADININ HUKUKİ DURUMU İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER.....	323
<i>Belkıs KONAN</i>	
HUKUK-I AİLE KARARNAMESİNİN İLGASI İŞLEMİ KEENLEMYEKUN SAYILDI MI?.....	353
<i>Mahmud Esad KALIPÇI</i>	
OSMANLI HUKUKUNDA ESNAF GEDİĞİ	365
<i>Nuran KOYUNCU</i>	
OSMANLI VAKIFLARINDA VAKFİYE DIŞI UYGULAMALARIN HUKUKİ GEREKÇELERİ ÜZERİNE ÖRNEK BİR İNCELEME: LEFKOŞA'DAKİ SADETTİN ZÂDE AHMET EFENDİ VAKFINA MÜTEVELLİ TAYİNİ	389
<i>Zekai METE</i>	

OSMANLI DEVLETİN'DE VAKIF STATÜSÜNÜN İPTALİNE DAİR BİR ÖRNEK: SOKULLU MEHMED PAŞA VE BÂLÎ BEY'İN BELGRAT'TAKİ VAKIF AKARININ DEVLETLEŞTİRİLMESİ.....	403
<i>Muhammed CEYHAN</i>	
ROMA HUKUKU KÖKENLİ FIDEİCOMMISSUM İLE CERMEN HUKUKU KÖKENLİ SALİC SALMANNUS OSMANLI VAKIF MÜESSESESİNİN KÖKENİ OLABİLİR Mİ? ...	423
<i>İrem KARAKOÇ</i>	
OSMANLI HUKUKUNDA MUDÂRİBİN DAMÂN SORUMLULUĞU	487
<i>Süleyman KAYA</i>	
“AHVAL-I CELÂ-YI VATAN NİCEDİR?” OSMANLI HUKUKUNDA KÖYLÜNÜN TOPRAĞI TERK ETTİĞİ HALLER.....	493
<i>Fatma Gül KARAGÖZ</i>	
İSLAM'DA İNSAN HAKLARI	517
<i>Abdullah DEMİR</i>	
HAKİMLİK TEMİNATI KURUMUNUN ORTAYA ÇIKIŞI.....	535
<i>Ali SAÇAR</i>	
OSMANLI KLASİK DÖNEMİ'NDE BALKANLAR'DA BİR EYÂLET-İ MÜMTÂZE ÖRNEĞİ OLARAK CEZÂYİR-İ SEB'A-İ MÜCTEMİA CUMHURU	559
<i>Ayhan CEYLAN</i>	
II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE BİR İDARİ REFORM: 1913 İDARE-İ UMUMİYE-İ VİLÂYÂT KANUN-I MUVAKKATI	573
<i>Seral TUNCER</i>	
AHMET ŞUAYB VE “HUKUK-İ İDARE” KİTABINDA İDARE MALLARI KONUSU	601
<i>Seyit Rasim DORU</i>	

1918-1920 YILLARINDA AZERBAYCAN'DA TEŞKİLATI VE
HUKUKİ YÖNLERİYLE ŞEHİR YEREL YÖNETİMLERİ..... 613

Xəyyam İSMAYILOV

OSMANLI HUKUKUNDA CEZALARIN TASNİFİ..... 639

Mustafa AVCI

KLASİK DÖNEM OSMANLI HUKUKUNDA HIRSIZLIK
SUÇUNUN ALGILANMASI VE CEZALANDIRILMA
ŞEKİLLERİ..... 657

Cihan OSMANAĞAOĞLU-KARAHASANOĞLU

KLASİK OSMANLI CEZA SİYASETİNDE FIKIH 'ÖTESİ' BİR
MERKEZİLEŞME ARACI OLARAK PARA CEZASI 709

Muharrem MİDİLLİ

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE BİR CEZA HUKUKU
FELSEFESİ ÇALIŞMASI: SUAD MUHTAR'IN FELSEFE-İ
HUKUK-I CEZAIYE YAZILARI..... 723

Fatma SÜMER

İSLAM-OSMANLI CEZA HUKUKUNDA HUKUKA
UYGUNLUK SEBEBİ OLARAK MEŞRÛ MÜDÂFAA..... 745

Yılmaz YURTSEVEN

İSLAM VE OSMANLI HUKUKUNA GÖRE TIBBİ
MÜDAHALENİN HUKUKA UYGUNLUK ŞARTLARI 765

Süleyman Emre ZORLU

RUMELİ AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE AVLONYA
SANCAĞI'NDA FAİLİ MEÇHUL CİNAYETLER VE KASÂME
UYGULAMASINA DAİR BİR DEĞERLENDİRME (1745-1780) 799

Ayhan CAN

OSMANLI DEVLETİNDE IRZA VE NAMUSA YÖNELİK
İŞLENEN SUÇLAR VE UYGULANAN CEZALAR (1789-1850)819

Ahmet AKSIN / Emrah MARAL

OSMANLI DEVLETİNDE KALABEND VE SÜRGÜN CEZALARININ UYGULAMALARI İLE MAHKUMLARIN SERBEST BIRAKILMALARI (1789-1839)	831
--	-----

Suha Oğuz BAYTİMUR

TANZİMAT DÖNEMİ OSMANLI CEZA HUKUKUNDA TEKERRÜR VE BATILI KANUNLARLA MUKAYESESİ	853
--	-----

Berna YÜRÜT

